

van Verzet en juridisch adviseur van de Stichting 1940–1945. Dat briefje¹ luidde:

‘Voordat u naar Amsterdam gaat, wilde ik u nog het volgende voorstel doen:

Is het niet mogelijk dat, nu het zich laat aanzien dat de vrijwording van ons land niet zo lang meer op zich zal laten wachten, begonnen wordt met de samenstelling van een ‘colonne’ die onmiddellijk naar Duitsland vertrekt om voor onze gevangenen aldaar te zorgen? Dit lijkt me iets dat in de eerste plaats de illegaliteit aangaat.’

Mej. Tellegen besprak dit denkbeeld in Amsterdam met Neher (illegale naam: Terborg), voorman van het Nationaal Comité en lid van het College van Vertrouwensmannen. Daarna tekende zij op het briefje aan: ‘Terborg: zaak al bekeken v. andere zijde’ (daarmee zal wel Londen zijn bedoeld). ‘Illegaliteit zo overbelast. Geen nieuwe taak.’

Inderdaad, ‘overbelast’ was de illegaliteit: met haar pogingen om het moreel van het volk te schragen, de vijand afbreuk te doen, de Geallieerden te helpen, maar niet minder, althans aan de top, met de veelomvattende problematiek van de naoorlogstijd. Die problematiek beschrijvend, verlaten wij (om een in deel 8 gebruikte term te herhalen) de ‘anti-wereld’ der concentratiekampen – wij keren nu terug naar bezet gebied dat, alle nood ten spijt, toch tot de relatief ‘normale wereld’ was blijven behoren.

¹ Collectie-M. A. Tellegen, 1 g (RvO).